

Е-демократія – новий вектор розвитку територіальних громад

*Олександр Слобожан,
Виконавчий директор Асоціації міст України*

Електронне урядування є динамічною сферою, що активно розвивається, та на сьогодні серед ключових для нашої країни. Україна рухається в напрямку повної діджиталізації. Сучасні інформаційні технології підвищують ефективність влади, демонструють її відкритість і готовність до діалогу. І вкрай важливо, щоб ОМС активно впроваджували е-урядування та електронні послуги, яке:

- сприяє прозорості та відкритості діяльності органів влади;
- дозволяє підвищити ефективність надання суспільних послуг для громадян;
- розширює можливості електронної участі;
- допомагає у збільшенні фінансової спроможності та інвестиційної привабливості населених пунктів;
- сприяє створенню належного рівня брендингу громади;
- забезпечує економію ресурсів як матеріальних, так і людських.

Е-демократія – це одночасно і можливості і виклики. Київ відкрився для нових технологій і створив справжнє SmartCity, де комфортно жити і працювати та став зразком для інших міст України. І на сьогодні стає цілковито зрозуміло, що розвиток електронного урядування має відбуватись не лише на загальнонаціональному та обласному рівнях, але й в містах, селах та селищах, з урахуванням локальних проблем та викликів.

На сьогодні громадам досить складно самотійно напрацювати нові рішення, особливо в сфері інформаційних технологій. Так, на державному рівні вже прийняті фундаментальні нормативні акти, які створюють всі необхідні умови для розвитку е-урядування. Але для ОМС на національному рівні не розроблено єдиних правил гри.

Слід зазначити, що ці правила не мають бути нав'язані згори - до їх створення повинні залучатися представники ОМС. Лише так можна врахувати потреби як невеликих сільських рад, так і міст-мільйонників. АМУ вже розпочала роботу у даному напрямку і акумулює потреби ОМС для покладання їх в основу єдиного документу, який допоможе радам різного рівня максимально ефективно запровадити інструменти е-демократії на місцях.

Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи спільно з Асоціацією міст України (АМУ) реалізують проект «Підсилення демократії та довіри на місцевому рівні в Україні», який є частиною Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки, спрямований на розвиток е-урядування в містах, селищах, селах, з урахуванням локальних проблем та викликів. АМУ разом з Конгресом розробили проект Дорожньої карти по впровадженню електронного урядування в діяльність ОМС. З метою забезпечення розробки якісного документу, АМУ зібрала питання, які хвилюють ОМС. На жаль, залишається ще багато місцевих рад, які не запровадили електронне урядування. Так, за результатами опитування 334 громад членів АМУ у:

- 50% - не запроваджено;
- 33% - запроваджено;
- 17% - частково запроваджено.

Електронні сервіси, які використовуються ОМС

Найпопулярнішими **формами е-врядування** було визначено – електронні закупівлі, петиції, звернення, бюджет участі (активно розвивається), документообіг (перспективний напрям).

Проблеми – ціна, відсутність інтернету, зоопарк ІТ-рішень, дороге програмне забезпечення та його обслуговування; застаріла комп’ютерна техніка; низька мотивація та / або обмежені ресурси у ОМС щодо розвитку е-урядування.

Як правило, ІТ-рішення для ОМС розробляються неналежним чином - без узгодження стандартів, без урахування вимог до захисту та роботи з персональних даними, без аудиту ІТ- безпеки. Всі рішення передбачають окремі е-кабінет користувача, переважна більшість є не інтероперабельними, не пропонуються як SAS-рішення (платформи спільного користування).

Поточні виклики:

- потреба у так званих «шинах» - засобах інтеграції різноманітних сервісів, доступу до баз/реєстрів;
- відсутність єдиної платформи сервісів;
- неналежна взаємодія державних реєстрів і реєстрів територіальних громад;
- відсутні загальні стандарти електронних послуг, шаблони;
- питання захисту персональних даних громадян під час використання інформаційних технологій (наприклад, веб-камер міста, тощо).

Крім того, спостерігати наступні тенденції на місцевому рівні:

- більшість ОМС не ухвалили окремо документу щодо розвитку е-демократії. Вони не мають а ні Стратегії, а ні профільної програми. Водночас ОМС визнали, що вони ухвалили програми, які мають окремі елементи стратегії запровадження е-урядування;

- громадськість нічого не знає про ці програми. На думку представників ОМС це пов’язано із:

- громадяни погано проінформовані про останні законодавчі зміни направлені на розширення можливостей е-демократії

- ОМС не мають фінансових та організаційних можливостей поширювати інформацію серед громадян про нові інструменти е-демократії

- відсутність повноцінного фінансування для впровадження елементів е-демократії
- пасивність громадян у використанні наявних інструментів е-демократії
- громадяни до кінця не усвідомлюють для чого їм е-сервіси
- багатоманіття наявних сервісів е-демократії. Громадяни плутаються у їх використанні

Виходом з цього представники ОМС напрацювали рекомендації для АМУ та її членів стосовно розвитку е-демократії на місцевому рівні.

- проведення серії інформаційно-просвітницьких кампаній направлених на популяризацію е-сервісів

- розробка типової Програми Розвитку стратегії впровадження е-демократії. До її розробки повинні долучитися експерти Агентства е-врядування, АМУ, РС, громадських організацій

- синхронізація та уніфікація існуючих сервісів з метою відсіювання дублюючих,

- розробка та впровадження єдиного типового сайту-платформи для малих міст (населення від 10.000 до 100.000 чоловік), на якому має існувати типова база наявних е-сервісів. Зокрема, на їх думку до таких відносяться:

- е-документообіг
- пакет е-сервісів для громадян з боку органів влади
- модулі для ОСББ та ОМС
- е-кабінет мешканця. Який включатиме доступ до соціальних послуг (школи, садочки, лікарні, ЖЕК тощо), інфраструктурні послуги
- бюджет участі
- е-петиції

Для активного залучення до ініціативи запропоновані наступні заходи:

- поширення в інформаційному полі кращих практик впровадження елементів е-стратегії на місцевому рівні;

- проведення навчальних заходів з метою обміну кращими практиками впровадження елементів е-стратегії на місцевому рівні;

- створення команди менторів та експертів зі складу експертів Агентства е-врядування, АМУ, РС, громадських організацій, які б здійснювали постійну консультацію ОМС та ОТГ;

- органам місцевої влади здійснювати постійний зворотній зв'язок із громадянами з метою вивчення ефективності впровадження елементів е-демократії у їхній територіальній громаді;

- звернутися до КМУ та парламенту з проханням створення державної програми впровадження е-врядування та знайти кошти на її впровадження на місцевому рівні.

АМУ підтримує цей рух! Ми збираємо і поширюємо кращі практики «розумних» міст, ми прагнемо спільними зусиллями створити дієві механізми використання сучасних інструментів е-демократії навіть у невеликих територіальних громадах, адже цифрові технології є запорукою ефективного та відкритого управління. АМУ відкрита до співпраці з усіма, хто працює у сфері «цифрового» перетворення українських громад.